

Zbornik sudske prakse

PRESUDA SUDA (prvo vijeće)

23. svibnja 2019.*

„Zahtjev za prethodnu odluku – Pravosudna suradnja u građanskim stvarima – Uredba (EU) br. 650/2012 – Članak 3. stavak 1. točke (g) i (i) – Pojam ‚odluka‘ u nasljednim stvarima – Pojam ‚javna isprava‘ u nasljednim stvarima – Pravna kvalifikacija nacionalne potvrde o nasljeđivanju – Članak 3. stavak 2. – Pojam ‚sud‘ – Izostanak obavijesti o javnim bilježnicima kao nesudskim tijelima koja izvršavaju sudske funkcije poput sudova koju država članica nije dostavila Europskoj komisiji”

U predmetu C-658/17,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 267. UFEU-a, koji je uputio Sąd Okręgowy w Gorzowie Wielkopolskim (Okružni sud u Gorzówu Wielkopolskom, Poljska), odlukom od 10. listopada 2017., koju je Sud zaprimio 24. studenoga 2017., u postupku koji je pokrenula osoba

WB

uz sudjelovanje:

Przemysław Bac, u svojstvu javnog bilježnika,

SUD (prvo vijeće),

u sastavu: J.-C. Bonichot, predsjednik vijeća, C. Toader (izvjestiteljica), A. Rosas, L. Bay Larsen i M. Safjan, suci,

nezavisni odvjetnik: Y. Bot,

tajnik: M. Aleksejev, načelnik odjela,

uzimajući u obzir pisani postupak i nakon rasprave održane 29. studenoga 2018.,

uzimajući u obzir očitovanja koja su podnijeli:

- za osobu WB, M. Krzymuski, *radca prawny*,
- za P. Bac, u svojstvu javnog bilježnika, M. Margoński, *zastępca notarialny*,
- za poljsku vladu, B. Majczyna, S. Żyrek i E. Borawska-Kędzierska, u svojstvu agenata,
- za njemačku vladu, T. Henze i M. Hellmann, u svojstvu agenata,
- za španjolsku vladu, S. Jiménez García, u svojstvu agenta,

* Jezik postupka: poljski

- za mađarsku vladu, M. Z. Fehér, G. Koós i M. M. Tátrai, u svojstvu agenata,
 - za Europsku komisiju, M. Wilderspin i S. L. Kalèda, u svojstvu agenata,
- saslušavši mišljenje nezavisnog odvjetnika na raspravi održanoj 28. veljače 2019.,
donosi sljedeću

Presudu

- 1 Zahtjev za prethodnu odluku odnosi se na tumačenje članka 3. stavka 1. točaka (g) i (i), članka 3. stavka 2., članka 39. stavka 2., članka 46. stavka 3. točke (b) i članka 79. Uredbe (EU) br. 650/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 4. srpnja 2012. o nadležnosti, mjerodavnom pravu, priznavanju i izvršavanju odluka i prihvatanju i izvršavanju javnih isprava u nasljednim stvarima i o uspostavi Europske potvrde o nasljeđivanju (SL 2012., L 201, str. 107.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 10., str. 296.) kao i na tumačenje priloga 1. i 2. Provedbenoj uredbi Komisije (EU) br. 1329/2014 od 9. prosinca 2014. o uspostavi obrazaca iz Uredbe br. 650/2012 (SL 2014., L 359, str. 30. i ispravci SL 2015., L 142, str. 34. i SL 2016., L 9, str. 14.).
- 2 Zahtjev je upućen u okviru postupka koji je osoba WB pokrenula protiv Przemysław Bac, u svojstvu javnog bilježnika sa sjedištem u Słubicama (Poljska), radi izdavanja, među ostalim, preslike potvrde o nasljeđivanju koju je ona kao javni bilježnik sastavila.

Pravni okvir

Pravo Unije

Uredba br. 650/2012

- 3 U uvodnim izjavama 20. do 22. i 62. Uredbe br. 650/2012 navodi se:
 - „(20) Ova bi Uredba trebala poštovati različite sustave uređenja pitanja nasljeđivanja koji se primjenjuju u državama članicama. Za potrebe ove Uredbe pojmu ‚sud‘ bi stoga trebalo dati široko značenje kako bi obuhvatio ne samo sudove u pravom smislu riječi, koji vrše sudske funkcije, nego također i javne bilježnike ili registarske urede u nekim državama koji u određenim pitanjima nasljeđivanja vrše sudske funkcije poput sudova te javne bilježnike i pravne stručnjake koji u nekim državama vrše sudske funkcije kod nasljeđivanja na temelju prenesenih ovlasti od suda. Sve sudove kako su definirani ovom Uredbom trebala bi obvezivati pravila o nadležnosti određena u ovoj Uredbi. Nasuprot tome, pojam ‚sud‘ ne bi trebao obuhvaćati nesudska tijela država članica koja su po nacionalnom pravu ovlaštena za pitanja nasljeđivanja, poput javnih bilježnika u većini država u kojima oni obično ne vrše sudske funkcije.
 - (21) Ova bi Uredba trebala svim javnim bilježnicima koji imaju ovlasti u nasljednim stvarima u državama članicama omogućiti izvršavanje tih ovlasti. Jesu li ili nisu javni bilježnici u dotičnoj državi članici vezani pravilima o nadležnosti određenim u ovoj Uredbi trebalo bi ovisiti o tome jesu li ili nisu obuhvaćeni pojmom ‚sud‘ za potrebe ove Uredbe.
 - (22) Akti koje izdaju javni bilježnici u nasljednim stvarima u državama članicama trebali bi biti u optjecaju po ovoj Uredbi. Kada javni bilježnici vrše sudske funkcije, njih obvezuju pravila o nadležnosti i odluke koje oni donose trebale bi biti u optjecaju u skladu s odredbama o

priznavanju, izvršivosti i izvršavanju odluka. Kada javni bilježnici ne vrše sudske funkcije, nisu vezani pravilima o nadležnosti i javne isprave koje izdaju trebale bi biti u optjecaju u skladu s odredbama o javnim ispravama.

[...]

(62) „Vjerodostojnost” javne isprave trebao bi biti autonoman koncept koji obuhvaća elemente poput izvornosti isprave, formalnih zahtjeva za ispravu, ovlasti tijela koja su sačinila ispravu i postupka u kojem je isprava nastala. Također bi trebala obuhvatiti činjenične elemente koje je u autentičnoj ispravi zabilježilo dotično tijelo, poput činjenice da su se navedene stranke pojavile pred tim tijelom navedenog datuma i da su dale navedene izjave. Stranka koja želi osporiti vjerodostojnost javne isprave trebala bi to učiniti pred nadležnim sudom u državi članici podrijetla javne isprave prema pravu te države članice.”

4 U skladu s člankom 3. te uredbe:

„1. U smislu ove Uredbe:

[...]

(g) „odluka” znači svaka odluka o nasljednoj stvari koju je donio sud države članice, kako god se odluka zvala, uključujući odluku o utvrđivanju troškova ili izdataka službenika suda;

[...]

(i) „javna isprava” znači isprava o nasljednoj stvari koja je službeno sastavljena ili registrirana kao javna isprava u državi članici i čija se vjerodostojnost:

- odnosi na potpis i sadržaj javne isprave te,
- utvrdila od strane državnog tijela ili drugog tijela koje je u tu svrhu ovlastila država članica podrijetla;

2. Za potrebe ove Uredbe, pojam „sud” znači sva pravosudna tijela i sva ostala tijela i pravni stručnjaci s nadležnošću u nasljednim stvarima koji izvršavaju pravosudne funkcije ili postupaju u skladu s prenesenim ovlastima od strane pravosudnog tijela ili postupaju pod nadzorom pravosudnog tijela, uz uvjet da takva druga tijela i pravni stručnjaci jamče nepristranost i pravo svih stranaka na saslušanje i pod uvjetom da njihove odluke po pravu države članice u kojoj djeluju:

(a) mogu biti predmet žalbe ili revizije od strane pravosudnog tijela, i

(b) imaju sličnu valjanost i učinak kao i odluka pravosudnog tijela o istoj stvari.

Države članice će Komisiju obavijestiti o drugim tijelima i pravnim stručnjacima iz prvog podstavka u skladu s člankom 79.”

5 Članak 59. stavak 1. drugi podstavak te uredbe predviđa:

„Osoba koja želi koristiti javnu ispravu u drugoj državi članici može tražiti od tijela koje izdaje javnu ispravu u državi članici podrijetla ispunjavanje obrasca koji opisuje dokaznu snagu koju javna isprava ima u državi članici podrijetla uspostavljenog u skladu sa savjetodavnim postupkom navedenim u članku 81. stavku 2.”

6 Članak 79. stavci 1. i 2. Uredbe br. 650/2012 propisuje:

„1. Komisija na temelju obavijesti država članica uspostavlja popis drugih tijela i pravnih stručnjaka navedenih u članku 3. stavku 2.

2. Države članice Komisiju obavješćuju o svim naknadnim promjenama informacija sadržanih u tom popisu. Komisija u skladu s tim izmjenjuje popis.”

Provedbena uredba br. 1329/2014

7 Člankom 1. stavcima 1. i 2. Provedbene uredbe br. 1329/2014 određuje se:

„1. Za ovjeru odluke o nasljednoj stvari iz članka 46. stavka 3. točke (b) Uredbe [...] br. 650/2012 koristi se obrazac određen u Prilogu 1. kao Obrazac I.

2. Za ovjeru javne isprave o nasljednoj stvari iz članka 59. stavka 1. i članka 60. stavka 2. Uredbe [...] br. 650/2012 koristi se obrazac određen u Prilogu 2. kao Obrazac II.”

Poljsko pravo

Zakonik o javnom bilježništvu

8 Ustawa Prawo o notariacie (Zakon kojim se uvodi Zakonik o javnom bilježništvu) od 14. veljače 1991. (Dz. U. br. 22, pozicija 91), kako je izmijenjen Zakonom od 13. prosinca 2013. (Dz. U. iz 2014., pozicija 164) (u daljnjem tekstu: Zakonik o javnom bilježništvu), u članku 4. predviđa da javni bilježnici vode ured.

9 Prema članku 5. stavku 1. Zakonika o javnom bilježništvu javni bilježnici su plaćeni za svoju djelatnost na temelju sporazuma sa strankama, u okviru tarifa koje je na temelju članka 5. stavka 3. tog zakonika utvrdio ministar pravosuđa u suglasnosti s ministrom financija, nakon savjetovanja s Državnim javnobilježničkim vijećem.

10 Sastavljanje potvrda o nasljeđivanju koje izvršavaju poljski javni bilježnici uređeno je člancima 95.a do 95.p Zakonika o javnom bilježništvu.

11 U skladu s člankom 95.b Zakonika o javnom bilježništvu:

„Prije sastavljanja potvrde o nasljeđivanju javni bilježnik sastavlja zapisnik o nasljeđivanju uz sudjelovanje svih zainteresiranih osoba, uzimajući u obzir članak 95.ca.”

12 Člankom 95.c stavcima 1. i 2. Zakonika o javnom bilježništvu određuje se:

„1. Prilikom sastavljanja zapisnika javni bilježnik poučava stranke koje sudjeluju o obvezi otkrivanja svih okolnosti iz zapisnika i o kaznenoj odgovornosti u slučaju davanja lažnih izjava.

2. U zapisniku o nasljeđivanju osobito se navodi:

1) suglasni zahtjev za sastavljanje potvrde o nasljeđivanju koji su podnijele osobe koje sudjeluju u sastavljanju zapisnika.

[...]”

13 Člankom 95.ca stavcima 1. i 3. Zakonika o javnom bilježništvu predviđa se:

„1. Javni bilježnik sastavlja nacrt zapisnika o nasljeđivanju na zahtjev i uz sudjelovanje zainteresirane osobe.

[...]

3. Zainteresirana osoba u izjavi pred javnim bilježnikom koji je sastavio nacrt zapisnika o nasljeđivanju, ili pred bilo kojim drugim javnim bilježnikom, potvrđuje podatke sadržane u nacrtu zapisnika o nasljeđivanju i pristaje na sastavljanje zapisnika o nasljeđivanju u skladu s njegovim nacrtom.”

14 Članak 95.e Zakonika o javnom bilježništvu glasi kako slijedi:

„1. Nakon sastavljanja zapisnika o nasljeđivanju javni bilježnik sastavlja potvrdu o nasljeđivanju ako nema nikakvih dvojbi o nadležnosti nacionalnih sudova, sadržaju mjerodavnog stranog prava, osobi nasljednika, iznosu nasljednih dijelova kao i, u slučaju da je umrli sastavio vindikacijski legat, osobi vindikacijskog legatarata te predmetu legata.

2. Javni bilježnik odbija sastaviti potvrdu o nasljeđivanju:

1) ako već postoji potvrda o nasljeđivanju ili rješenje o nasljeđivanju;

2) ako se prilikom sastavljanja zapisnika o nasljeđivanju pokaže da njegovu sastavljanju nisu prisustvovala sve osobe koje se mogu smatrati zakonskim ili oporučnim nasljednicima ili pak vindikacijskim legatarima, ili da postoje ili su postojale oporuke koje nisu otvorene ili proglašene;

[...]

4) ne postoji nadležnost nacionalnih sudova.

3. Ako ostavina pripadne općini ili [Skarbowi Państwa (Državna riznica, Poljska)] kao zakonskim nasljednicima, a dokazi koje je dostavila zainteresirana osoba nisu dovoljni za sastavljanje potvrde o nasljeđivanju, javni bilježnik može sastaviti predmetni akt tek nakon što pozove nasljednike putem oglasa na trošak zainteresirane osobe. Odredbe članka 673. i 674. [kodeksa postępowania cywilnego (Zakonik o građanskom postupku)] primjenjuju se na odgovarajući način.”

15 U skladu s člankom 95.j Zakonika o javnom bilježništvu:

„Upisana potvrda o nasljeđivanju ima iste učinke kao pravomoćno rješenje o nasljeđivanju.”

16 Članak 95.p Zakonika o javnom bilježništvu određuje:

„Bilo koja druga odredba u kojoj se spominje rješenje o nasljeđivanju također se primjenjuje na upisanu potvrdu o nasljeđivanju. [...]”

Građanski zakonik

17 Članak 1025. stavak 2. kodeksa cywilnog (Građanski zakonik) propisuje da se „[p]redmnijeva [...] da osoba koja je ishodila rješenje o nasljeđivanju ili potvrdu o nasljeđivanju ima svojstvo nasljednika”.

18 U skladu s člankom 1027. Građanskog zakonika, „[s]amo rješenje o nasljeđivanju ili upisana potvrda o nasljeđivanju dokazuje nasljedna prava nasljednika prema trećim osobama koje ne polažu nikakve zahtjeve u vezi s nasljeđivanjem.”

- 19 Članak 1028. Građanskog zakonika određuje da „[a]ko osoba koja je ishodila rješenje o nasljeđivanju ili potvrdu o nasljeđivanju, iako nije nasljednik, raspolaže pravom iz ostavine u korist treće osobe, osoba u čiju je korist poduzeto raspolaganje stječe pravo ili se oslobađa obveze, osim ako postupava u zloj vjeri.”

Zakonik o građanskom postupku

- 20 Članak 669.¹ Zakonika o građanskom postupku predviđa:

„1. Sud nadležan za nasljeđivanje poništava upisanu potvrdu o nasljeđivanju ako za istu ostavinu već postoji rješenje o nasljeđivanju.

2. U slučaju upisa dviju ili više potvrda o nasljeđivanju za istu ostavinu, sud nadležan za nasljeđivanje na zahtjev zainteresirane osobe poništava sve potvrde o nasljeđivanju i donosi rješenje o nasljeđivanju.

3. Osim u slučajevima iz stavaka 1. i 2., upisane potvrde o nasljeđivanju mogu se poništiti samo u zakonom predviđenim slučajevima.”

- 21 U skladu s člankom 679. tog zakonika:

„1. Dokaz da osoba koja je ishodila rješenje o nasljeđivanju nije nasljednik ili da je njezin nasljedni dio drukčiji od utvrđenog može se provesti samo u okviru postupka ukidanja ili izmjene rješenja o nasljeđivanju, primjenjujući odredbe ovog poglavlja. Međutim, stranka u postupku donošenja rješenja o nasljeđivanju može podnijeti pravni lijek radi izmjene rješenja samo pod uvjetom da svoj pravni lijek temelji na razlozima na koje se nije mogla pozvati u navedenom postupku te da ga podnese najkasnije u roku od jedne godine od dana kad je stekla tu mogućnost.

2. Svaka zainteresirana osoba može zahtijevati pokretanje tog postupka.

3. Ako se dostavi dokaz da je ostavina u cijelosti ili djelomično pripala drugoj osobi od one navedene u pravomoćnom rješenju o nasljeđivanju, sud nadležan za nasljeđivanje, izmjenom tog rješenja, donosi odluku o nasljeđivanju u skladu sa stvarnim pravnim stanjem.

4. Odredbe stavaka 1. do 3. primjenjuju se na odgovarajući način na upisanu potvrdu o nasljeđivanju i na rješenje o stjecanju vindikacijskog legata.”

Glavni postupak i prethodna pitanja

- 22 Otac osobe WB, koji je preminuo 6. kolovoza 2016., bio je poljski državljanin s uobičajenim boravištem u Poljskoj. Osoba WB bila je jedna od stranaka u postupku u vezi s nasljeđivanjem iza njezina oca, koji je vodila P. Bac, u svojstvu javnog bilježnika sa sjedištem u Poljskoj, radi ishoda potvrde o nasljeđivanju. Taj je akt u skladu s poljskim pravom taj javni bilježnik sastavio 21. listopada 2016.

- 23 Umrli je bio poduzetnik koji je obavljao gospodarsku djelatnost u blizini njemačko-poljske granice. Osobu WB zanimalo je drže li se sredstva kod jedne ili više njemačkih banaka i, u slučaju potvrdnog odgovora, koji je njihov iznos koji bi mogao ući u ostavinsku masu. U tu je svrhu osoba WB 7. lipnja 2017. zahtijevala da joj se izda preslika potvrde o nasljeđivanju koju je sastavio navedeni javni bilježnik kao i potvrda da je riječ o odluci u nasljednim stvarima u smislu članka 3. stavka 1. točke (g) Uredbe br. 650/2012, u obliku obrasca iz Priloga 1. Provedbenoj uredbi br. 1329/2014. Podredno, u slučaju odbijanja tog zahtjeva tužiteljica u glavnom postupku zahtijevala je da joj se izda preslika potvrde o nasljeđivanju kao i potvrda da je navedena isprava javna isprava u smislu članka 3. stavka 1. točke (i) Uredbe br. 650/2012, u obliku obrasca iz Priloga 2. Provedbenoj uredbi br. 1329/2014.

- 24 Zapisnikom od 7. lipnja 2017. zamjenik javnog bilježnika koji obavlja javnobilježničke djelatnosti u uredu koji vodi P. Bac odbio je te zahtjeve. Utvrdio je, u biti, da je potvrda o nasljeđivanju „odluka” u smislu članka 3. stavka 1. točke (g) Uredbe br. 650/2012 i da, zbog izostanka obavijesti Republike Poljske Komisiji, u skladu s člankom 3. stavkom 2. te uredbe, ne može izdati potvrdu u obliku obrasca iz Priloga 1. Provedbenoj uredbi br. 1329/2014. Što se tiče podrednog zahtjeva osobe WB, zamjenik javnog bilježnika naveo je da se potvrda o nasljeđivanju u obliku „odluke” ne može kvalificirati kao „javna isprava”, tako da, iako su ispunjeni uvjeti iz članka 3. stavka 1. točke (i) Uredbe br. 650/2012, nije moguće izdati odgovarajuću ovjeru u obliku obrasca iz Priloga 2. Provedbenoj uredbi br. 1329/2014.
- 25 Osoba WB je 7. lipnja 2017. podnijela žalbu pred sudom koji je uputio zahtjev ističući, s jedne strane, da potvrda o nasljeđivanju ispunjava sve potrebne uvjete kako bi se kvalificirala kao „odluka” u smislu članka 3. stavka 1. točke (g) Uredbe br. 650/2012 i, s druge strane, da propust Republike Poljske da obavijesti Komisiju o javnim bilježnicima koji sastavljaju potvrde o nasljeđivanju u skladu s člankom 3. stavkom 2. posljednjim podstavkom i člankom 79. te uredbe ne dovodi u pitanje pravnu prirodu potvrde o nasljeđivanju.
- 26 Sud koji je uputio zahtjev smatra da, kako bi odlučio o tužbi osobe WB, mora znati može li se potvrda iz Priloga 1. Provedbenoj uredbi br. 1329/2014 također izdati za postupovne instrumente koji nisu izvršivi. U tom pogledu sud koji je uputio zahtjev smatra da tumačenje članka 46. stavka 3. točke (b) u vezi s člankom 39. stavkom 2. Uredbe br. 650/2012 ide u prilog upotrebi navedene potvrde za svaku odluku, uključujući one koje nisu izvršive.
- 27 Taj sud osim toga navodi da treba pojasniti definicije pojmova „odluka” i „sud” u smislu Uredbe br. 650/2012. Smatra da poljski javni bilježnici koji izdaju potvrde o nasljeđivanju obavljaju, u pogledu legitimacije nasljednika, „sudske funkcije kao sudovi” u smislu uvodne izjave 20. Uredbe br. 650/2012. Također primjećuje da potvrda o nasljeđivanju proizvodi iste učinke kao i pravomoćno rješenje o nasljeđivanju koje je donio sud, tako da ju treba smatrati „odlukom” u smislu članka 3. stavka 1. točke (g) Uredbe br. 650/2012. Međutim, navedeni se sud pita podrazumijeva li pojam „odluka” da ju je donijelo tijelo nadležno za odlučivanje o pitanjima koja su sporna među predmetnim strankama.
- 28 Što se tiče izostanka obavijesti država članica, protivno članku 79. Uredbe br. 650/2012, sud koji je uputio zahtjev smatra da sadržaj te odredbe ne omogućava da se jasno odgovori na pitanje ima li ta obavijest konstitutivnu ili isključivo indikativnu vrijednost.
- 29 Naposljetku, sud koji je uputio zahtjev navodi da, iako se potvrda o nasljeđivanju koju sastavi poljski javni bilježnik ne treba smatrati „odlukom” u smislu Uredbe br. 650/2012, nesporno je, s druge strane, da ispunjava uvjete potrebne da bi se kvalificirala kao „javna isprava” u smislu članka 3. stavka 1. točke (i) te uredbe.
- 30 U tim je okolnostima Sąd Okręgowy w Gorzowie Wielkopolskim (Okrugni sud u Gorzówu Wielkopolskom, Poljska) odlučio prekinuti postupak i postaviti Sudu sljedeća prethodna pitanja:
- „1. Treba li članak 46. stavak 3. točku (b) [Uredbe br. 650/2012] u vezi s člankom 39. stavkom 2. [iste uredbe] tumačiti na način da je izdavanje ovjere odluke o nasljednoj stvari, prema obrascu iz Priloga 1. Provedbenoj uredbi br. 1329/2014 dopušteno i u odnosu na odluke kojima se potvrđuje svojstvo nasljednika, ali koje (čak ni djelomično) ne podliježu ovrsti?
2. Treba li članak 3. stavak 1. točku (g) Uredbe br. 650/2012 tumačiti na način da je potvrda o nasljeđivanju koju je javni bilježnik sastavio u skladu sa zahtjevom koji je nesporan među svim sudionicima u postupku potvrđivanja, koja ima pravne učinke pravomoćnog sudskog rješenja o nasljeđivanju – kao što je to potvrda o nasljeđivanju koju je sastavio poljski javni bilježnik –

odluka u smislu te odredbe [...] i, posljedično, treba li članak 3. stavak 2. prvu rečenicu Uredbe br. 650/2012 tumačiti na način da javnog bilježnika koji sastavlja takvu potvrdu o nasljeđivanju treba smatrati sudom u smislu potonje odredbe?

3. Treba li članak 3. stavak 2. drugu rečenicu Uredbe br. 650/2012 tumačiti na način da je obavijest koju država članica pruža u skladu s člankom 79. navedene uredbe informativnog karaktera i da nije uvjet za to da se pravni stručnjak s nadležnošću u nasljednim stvarima, koji izvršava pravosudne funkcije umjesto suda, može smatrati sudom u smislu članka 3. stavka 2. prve rečenice Uredbe, ako on ispunjava uvjete potonje odredbe?
4. U slučaju niječnog odgovora na prvo, drugo ili treće pitanje: treba li članak 3. stavak 1. točku (i) Uredbe br. 650/2012 tumačiti na način da ako se nacionalni postupovni instrument kojim se potvrđuje svojstvo nasljednika, kao što je to poljska potvrda o nasljeđivanju, može smatrati odlukom u smislu članka 3. stavka 1. točke (g) Uredbe br. 650/2012, to znači da se ne može smatrati javnom ispravom?
5. U slučaju potvrdnog odgovora na četvrto pitanje: treba li članak 3. stavak 1. točku (i) Uredbe br. 650/2012 tumačiti na način da je potvrda o nasljeđivanju koju je javni bilježnik sastavio u skladu sa zahtjevom koji je nesporen među svim sudionicima u postupku potvrđivanja, kao što je to potvrda o nasljeđivanju koju je sastavio poljski javni bilježnik, javna isprava u smislu te odredbe?"

O prethodnim pitanjima

Drugo i treće pitanje

- 31 Svojim drugim i trećim pitanjem, koja valja ispitati zajedno i na prvom mjestu, sud koji je uputio zahtjev u biti pita, s jedne strane, je li činjenica da je izostala obavijest države članice o tome da javni bilježnici izvršavaju sudske funkcije, kako je predviđena člankom 3. stavkom 2. drugim podstavkom Uredbe br. 650/2012, odlučujuća u pogledu kvalifikacije tih bilježnika kao „sudova” i, u slučaju niječnog odgovora, treba li članak 3. stavak 2. prvi podstavak te uredbe tumačiti na način da je javni bilježnik koji sastavlja potvrdu o nasljeđivanju poput onog o kojem je riječ u glavnom postupku, u skladu sa zahtjevom koji je nesporen među svim sudionicima u postupku potvrđivanja, na temelju nacionalnog propisa poput onog o kojemu je riječ u glavnom postupku, „sud” u smislu te odredbe kao i, s druge strane, treba li članak 3. stavak 1. točku (g) Uredbe br. 650/2012 tumačiti na način da je potvrda o nasljeđivanju poput one o kojoj je riječ u glavnom postupku, koju sastavi javni bilježnik u skladu sa zahtjevom koji je nesporen među svim sudionicima u postupku potvrđivanja, „odluka” u smislu te odredbe.
- 32 U skladu s člankom 3. stavkom 1. točkom (g) Uredbe br. 650/2012, „odluka” znači svaka odluka o nasljednoj stvari koju je donio sud države članice, kako god se odluka zvala, uključujući odluku o utvrđivanju troškova ili izdataka službenika suda.
- 33 Tako odluku u smislu te odredbe obilježava činjenica da je donosi „sud” zbog čega, kako bi se odgovorilo na pitanje treba li nacionalnu potvrdu o nasljeđivanju poput one o kojoj je riječ u glavnom postupku kvalificirati kao „odluku”, valja najprije utvrditi treba li tijelo koje ju je izdalo smatrati „sudom” u smislu članka 3. stavka 2. navedene uredbe.
- 34 Što se tiče definicije pojma „sud” u skladu s člankom 3. stavkom 2. prvim podstavkom Uredbe br. 650/2012, on obuhvaća sva sudska tijela i sva ostala tijela i pravne stručnjake s nadležnošću u nasljednim stvarima koji izvršavaju pravosudne funkcije ili postupaju na temelju ovlasti sudskog tijela ili pod njegovim nadzorom, pod uvjetom da takva druga tijela i pravni stručnjaci jamče nepristranost i

pravo svih stranaka na saslušanje i pod uvjetom da se protiv njihovih odluka može podnijeti pravni lijek pred sudskim tijelom ili da takvo tijelo može izvršiti nadzor te da imaju jednakovrijednu valjanost i učinak kao i odluka sudskog tijela o istoj stvari.

- 35 Člankom 3. stavkom 2. drugim podstavkom te uredbe predviđa se da države članice obavješćuju Komisiju o, među ostalim, nesudskim tijelima koja izvršavaju pravosudne funkcije.
- 36 U tom se pogledu u članku 79. Uredbe br. 650/2012 navodi da Komisija na temelju obavijesti koje primi od država članica uspostavlja popis drugih tijela i pravnih stručnjaka navedenih u članku 3. stavku 2. te uredbe. Države članice Komisiju obavješćuju o svim naknadnim promjenama informacija sadržanih u tom popisu koja ih na odgovarajući način mijenja.
- 37 U ovom slučaju valja utvrditi da se poljski javni bilježnici ne nalaze na tom popisu s obzirom na to da ih Republika Poljska nije odredila kao nesudska tijela koja izvršavaju sudske funkcije poput sudova.
- 38 Stoga, prije utvrđivanja ispunjava li javni bilježnik koji sastavlja potvrdu o nasljeđivanju na zahtjev koji je nesporan među svim sudionicima u postupku potvrđivanja, na temelju nacionalnog propisa poput onoga o kojem je riječ u glavnom postupku, kriterije iz članka 3. stavka 2. prvog podstavka Uredbe br. 650/2012, valja odlučiti o posljedicama izostanka obavijesti iz članka 3. stavka 2. drugog podstavka te uredbe.

Posljedice izostanka obavijesti u smislu članka 3. stavka 2. drugog podstavka Uredbe br. 650/2012

- 39 Valja istaknuti da članak 3. stavak 2. Uredbe br. 650/2012 ne nabroja tijela i pravne stručnjake koji se smatraju sudovima u smislu navedene uredbe, nego izričito propisuje uvjete koje ta tijela i pravni stručnjaci moraju ispuniti u tu svrhu.
- 40 Naime, kao što proizlazi iz sudske prakse Suda, za razliku od, primjerice, Uredbe (EZ) br. 805/2004 Europskog parlamenta i Vijeća od 21. travnja 2004. o uvođenju europskog naloga za izvršenje za nesporne tražbine (SL 2004., L 143, str. 15.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 3., str. 172.) ili Uredbe (EU) br. 1215/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 12. prosinca 2012. o [sudskoj] nadležnosti, priznavanju i izvršenju sudskih odluka u građanskim i trgovačkim stvarima (SL 2012., L 351, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 11., str. 289. i ispravci SL 2014., L 160, str. 40. i SL 2016., L 202, str. 57.), koje ne sadržavaju nikakve opće odredbe o utvrđivanju uvjeta koji moraju biti ispunjeni da bi se neko tijelo moglo smatrati sudom, Uredba br. 650/2012 u svojem članku 3. stavku 2. pojašnjava da pojam „sud” u smislu te uredbe ne uključuje samo pravosudna tijela nego i sva druga tijela i pravne stručnjake s nadležnošću u nasljednim stvarima koji izvršavaju pravosudne funkcije i koji ispunjavaju uvjete navedene u toj istoj odredbi (vidjeti u tom smislu presude od 9. ožujka 2017., Zulfikarpašić, C-484/15, EU:C:2017:199, t. 35. i od 9. ožujka 2017., Pula Parking, C-551/15, EU:C:2017:193, t. 48.).
- 41 Iz toga slijedi da druga tijela i pravni stručnjaci s nadležnošću u nasljednim stvarima koji izvršavaju pravosudne funkcije moraju, kako bi ih se moglo kvalificirati kao „sudove” u smislu članka 3. stavka 2. prvog podstavka Uredbe br. 650/2012, ispunjavati uvjete navedene u toj odredbi.
- 42 U tom pogledu, u okviru Uredbe br. 650/2012, za potrebe utvrđivanja popisa iz članka 79. te uredbe, svaka država članica mora provjeriti ispunjavaju li tijela nadležna u nasljednim stvarima uvjete iz članka 3. stavka 2. prvog podstavka navedene uredbe kako bi ih se kvalificiralo kao „sudove” i o njima obavijestilo Komisiju u skladu s člankom 3. stavkom 2. drugim podstavkom iste uredbe.

- 43 Iako je ta obavijest Komisiji predmnijeva da su nacionalna tijela prijavljena u skladu s člankom 79. Uredbe br. 650/2012 „sudovi” u smislu članka 3. stavka 2. te uredbe, okolnost da nacionalno tijelo nije spomenuto ne može sama po sebi biti dovoljna za zaključak da to tijelo ne ispunjava uvjete iz članka 3. stavka 2. navedene uredbe (vidjeti po analogiji presudu od 30. svibnja 2018., Czerwiński, C-517/16, EU:C:2018:350, t. 31. i navedenu sudsku praksu).
- 44 Naime, kao što to proizlazi iz uvodne izjave 21. Uredbe br. 650/2012, odgovor na pitanje obvezuju li javne bilježnike u dotičnoj državi članici pravila o nadležnosti određena u toj uredbi trebao bi ovisiti o tome jesu li obuhvaćeni definicijom pojma „sud” u smislu navedene uredbe, a ne o tome jesu li uključeni u popis iz članka 79. te iste uredbe, na osnovi obavijesti iz njezina članka 3. stavka 2. drugog podstavka.
- 45 Nacionalni sud pred kojim se vodi spor u pogledu kvalifikacije tijela ili pravnog stručnjaka s nadležnošću u nasljednim stvarima kao „suda” u smislu članka 3. stavka 2. prvog podstavka Uredbe br. 650/2012 ili koji ima dvojbe u pogledu točnosti prijave države članice može postaviti pitanje jesu li uvjeti navedeni u toj odredbi ispunjeni u predmetu koji mu je podnesen i, prema potrebi, Sudu u tu svrhu uputiti zahtjev za prethodnu odluku.
- 46 U tom pogledu valja istaknuti da bi cilj Uredbe br. 650/2012, kojom se želi osigurati dobro sudovanje u Europskoj uniji, bio ozbiljno ugrožen ako bi svaka država članica mogla kvalificirati „sud” u smislu članka 3. stavka 2. prvog podstavka navedene uredbe ovisno o tome bi li u obavijest Komisiji iz članka 79. Uredbe br. 650/2012 uključila tijela i pravne stručnjake koji izvršavaju sudske funkcije kao sudovi a da ne poštuju uvjete izričito navedene u toj odredbi.
- 47 Dakle, ne može se na temelju toga što Republika Poljska nije obavijestila Komisiju o poljskim javnim bilježnicima u smislu članka 79. Uredbe br. 650/2012 zaključiti da ih se ne može kvalificirati kao „sud” ako ispunjavaju uvjete utvrđene u toj uredbi.
- 48 Iz toga proizlazi da obavijest Republike Poljske o javnim bilježnicima koji izvršavaju sudske funkcije iz članka 3. stavka 2. drugog podstavka Uredbe br. 650/2012 ima samo indikativnu vrijednost.
- 49 Stoga je potrebno autonomno odrediti ispunjava li javni bilježnik koji sastavlja potvrdu o nasljeđivanju, na zahtjev oko kojeg su suglasne sve stranke u postupku potvrđivanja, uvjete iz članka 3. stavka 2. prvog podstavka Uredbe br. 650/2012 kako bi ga se kvalificiralo kao „sud” u smislu te odredbe.

O pojmu „sud” u smislu članka 3. stavka 2. prvog podstavka Uredbe br. 650/2012

- 50 Uvodno valja podsjetiti da, u skladu s ustaljenom sudskom praksom, iz zahtjeva za ujednačenu primjenu prava Unije kao i načela jednakosti proizlazi da se izrazi odredbe prava Unije koja ne sadržava nikakvo izravno upućivanje na pravo država članica radi utvrđenja njezina smisla i dosega moraju u pravilu autonomno i ujednačeno tumačiti u cijeloj Uniji, uzimajući u obzir ne samo tekst te odredbe nego i njezin kontekst i cilj koji se želi postići propisom o kojem je riječ (vidjeti u tom smislu presudu od 21. lipnja 2018., Oberle, C-20/17, EU:C:2018:485, t. 33.).
- 51 U skladu s člankom 3. stavkom 2. prvim podstavkom Uredbe br. 650/2012, kao što je pojašnjeno u točki 34. ove presude, nesudsko tijelo ili pravni stručnjak s nadležnošću u nasljednim stvarima obuhvaćeni su pojmom „sud” u smislu te odredbe ako izvršavaju pravosudne funkcije ili postupaju na temelju ovlasti sudskog tijela ili pod njegovim nadzorom, pod uvjetom da ispunjavaju uvjete koje utvrđuje ta odredba.

- 52 Uvjeti navedeni u članku 3. stavku 2. prvom podstavku Uredbe br. 650/2012, kao što je to nezavisni odvjetnik istaknuo u točkama 76. i 77. svojeg mišljenja, osiguravaju poštovanje načela uzajamnog povjerenja u sudovanje u državama članicama na kojem se temelji primjena odredaba te uredbe o priznavanju i izvršenju odluka, u skladu s poglavljem IV. navedene uredbe i koje opravdava razliku u pravnom sustavu koji se primjenjuje na priznavanje odluka i akata u državama članicama.
- 53 Naime, iako su pravosudne funkcije i zadaće javnih bilježnika različite, iz uvodne izjave 20. Uredbe br. 650/2012 ipak proizlazi da, u skladu s tom uredbom, pojam „sud” u širem smislu valja shvatiti na način da obuhvaća i javne bilježnike kada izvršavaju pravosudne funkcije u određenim pitanjima nasljeđivanja. Nasuprot tomu, u toj se istoj uvodnoj izjavi pojašnjava da pojam „sud” ne bi trebao obuhvaćati nesudska tijela države članice koja su na temelju nacionalnog prava ovlaštena za pitanja nasljeđivanja, poput javnih bilježnika u većini država članica, ako, kao što je najčešće slučaj, oni ne izvršavaju pravosudne funkcije.
- 54 Stoga treba utvrditi izvršava li, u okviru Uredbe br. 650/2012, javni bilježnik koji sastavlja potvrdu o nasljeđivanju pravosudne funkcije u smislu članka 3. stavka 2. navedene uredbe.
- 55 U tom pogledu valja podsjetiti da je Sud presudio da izvršavanje pravosudnih funkcija podrazumijeva ovlast za odlučivanje na temelju vlastite nadležnosti o mogućim spornim pitanjima među predmetnim strankama (vidjeti u tom smislu presudu od 2. lipnja 1994., Solo Kleinmotoren, C-414/92, EU:C:1994:221, t. 17. i 18.). Kako bi se za to tijelo smatralo, s obzirom na posebnu prirodu djelatnosti koju obavlja, da izvršava pravosudnu funkciju, mora mu biti povjerena ovlast za odlučivanje o mogućem sporu (vidjeti u tom smislu rješenje od 24. ožujka 2011., Bengtsson, C-344/09, EU:C:2011:174, t. 19. i navedenu sudsku praksu). To nije slučaj ako nadležnost predmetnog pravnog stručnjaka ovisi isključivo o volji stranaka.
- 56 Stoga valja smatrati da tijelo izvršava pravosudne funkcije ako može biti nadležno u slučaju spora u nasljednim stvarima. Taj se kriterij primjenjuje bez obzira na to je li riječ o parničnom ili izvanparničnom postupku izdavanja potvrde o nasljeđivanju (vidjeti u tom smislu presudu od 21. lipnja 2018., Oberle, C-20/17, EU:C:2018:485, t. 44.).
- 57 U ovom slučaju valja utvrditi da, u skladu s člankom 1027. Građanskog zakonika, javni bilježnik potvrđuje nasljedna prava nasljednika u odnosu na treće osobe koje nisu nasljednici potvrdom o nasljeđivanju u okviru nespornih nasljeđivanja.
- 58 Tu potvrdu o nasljeđivanju javni bilježnik može izdati samo na zahtjev s kojim su nasljednici suglasni, u skladu s člankom 95.c stavkom 2. točkom 1. Zakonika o javnom bilježništvu. Javni bilježnik po službenoj dužnosti provjerava činjenične elemente i, na temelju članka 95.e stavka 1. tog zakonika, izdaje navedenu potvrdu samo ako nema nikakve sumnje u pogledu nacionalne nadležnosti, sadržaja mjerodavnog stranog prava, osobe nasljednika, iznosa nasljednih dijelova i, u slučaju da je umrli sastavio vindikacijski legat, identiteta osobe vindikacijskog legatara te predmeta legata. Osim toga, na temelju članka 95.e stavka 2. točke 2. Zakona o javnom bilježništvu, javni bilježnik dužan je odbiti sastaviti potvrdu o nasljeđivanju, među ostalim, ako prilikom sastavljanja zapisnika o nasljeđivanju nisu prisutni svi nasljednici.
- 59 Iz tih odredaba proizlazi da se navedene javnobilježničke djelatnosti u vezi s izdavanjem potvrde o nasljeđivanju obavljaju na suglasan zahtjev zainteresiranih strana, ne zahvaćajući ovlasti suda u slučaju nepostojanja sporazuma među strankama, iako javni bilježnici prema poljskom pravu imaju obvezu provjeriti jesu li poštovani zakonski uvjeti za izdavanje potvrde o nasljeđivanju s obzirom na to da nemaju nikakvu ovlast donošenja odluka.
- 60 Osim toga, valja utvrditi da, u skladu s člancima 4. i 5. Zakonika o javnom bilježništvu, javni bilježnici obavljaju slobodno zanimanje koje, kao glavna djelatnost, obuhvaća pružanje više različitih usluga uz naknadu, utvrđenu na temelju sporazuma sa strankama, u okviru određenih tarifa.

- 61 Dakle, ne može se smatrati da navedene djelatnosti, same po sebi, pridonose izvršavanju sudskih funkcija.
- 62 Budući da su uvjeti iz članka 3. stavka 2. Uredbe br. 650/2012 kumulativni, nije potrebno utvrditi jesu li ispunjeni drugi uvjeti iz te odredbe s obzirom na to da onaj u vezi s izvršavanjem sudske funkcije nije ispunjen u ovom slučaju.
- 63 Stoga, s obzirom na to da potvrdu o nasljeđivanju poput one u glavnom postupku ne izdaje sud u smislu članka 3. stavka 2. Uredbe br. 650/2012, ta potvrda nije, u skladu s točkom 32. ove presude, „odluka” u nasljednim stvarima u smislu članka 3. stavka 1. točke (g) te uredbe.
- 64 S obzirom na prethodna razmatranja, na drugo i treće pitanje valja odgovoriti tako da:
- članak 3. stavak 2. drugi podstavak Uredbe br. 650/2012 treba tumačiti na način da izostanak obavijesti države članice o tome da javni bilježnici izvršavaju sudske funkcije, predviđene tom odredbom, nije odlučujući za kvalifikaciju tih javnih bilježnika kao „suda”;
 - članak 3. stavak 2. prvi podstavak Uredbe br. 650/2012 treba tumačiti na način da javni bilježnik koji sastavlja akt u skladu sa zahtjevom koji je nesporan među svim strankama u postupku potvrđivanja poput onoga u glavnom postupku nije „sud” u smislu te odredbe i, slijedom navedenog, da članak 3. stavak 1. točku (g) te uredbe treba tumačiti na način da takav akt nije „odluka” u smislu te odredbe.

Prvo i četvrto pitanje

- 65 Uzimajući u obzir odgovor na drugo i treće pitanje, nije potrebno odgovoriti na prvo i četvrto pitanje.

Peto pitanje

- 66 Svojim petim pitanjem sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li članak 3. stavak 1. točku (i) Uredbe br. 650/2012 tumačiti na način da je potvrda o nasljeđivanju poput poljske potvrde o nasljeđivanju, koju je sastavio javni bilježnik na zahtjev koji je nesporan među svim strankama u postupku potvrđivanja, „javna isprava” u smislu te odredbe, uz koju se može izdavati obrazac iz članka 59. stavka 1. drugog podstavka navedene uredbe, koji odgovara onom koji se nalazi u Prilogu 2. Provedbenoj uredbi br. 1329/2014.
- 67 U skladu s člankom 3. stavkom 1. točkom (i) Uredbe br. 650/2012, pojam „javna isprava” znači isprava o nasljednoj stvari koja je službeno sastavljena ili registrirana kao javna isprava u nekoj državi članici i čija se vjerodostojnost, s jedne strane, odnosi na potpis i sadržaj javne isprave i, s druge strane, na to da ju je sastavilo javno tijelo ili drugo tijelo koje je za to ovlastila država članica podrijetla.
- 68 Osim toga, iz uvodne izjave 62. te uredbe proizlazi da je potrebno autonomno tumačenje pojma „vjerodostojnost”, koje ispunjava niz elemenata, poput izvornosti isprave, formalnih zahtjeva u pogledu isprave, ovlasti tijela koje je sastavlja i postupka njezina sastavljanja. Vjerodostojnost bi također trebala obuhvatiti činjenične elemente koje je u autentičnoj ispravi zabilježilo dotično tijelo, poput činjenice da su se navedene stranke pojavile pred tim tijelom navedenog datuma i da su dale navedene izjave.
- 69 U ovom slučaju, kao što je to istaknula poljska vlada, javni su bilježnici ovlašteni, u skladu s poljskim pravom, sastaviti akte koji se odnose na nasljeđivanje, a potvrda o nasljeđivanju službeno se registrira kao autentična isprava. Osim toga, u skladu s člankom 95.j Zakonika o javnom bilježništvu, ta potvrda ima isti učinak kao i pravomoćno rješenje o nasljeđivanju.

- 70 Također valja utvrditi da, u skladu s člankom 95.e Zakonika o javnom bilježništvu, kao što je to navedeno u točki 58. ove presude, javni bilježnik provodi provjere koje mogu dovesti do toga da se odbije sastaviti potvrdu o nasljeđivanju, tako da se vjerodostojnost tog akta odnosi na potpis i na sadržaj.
- 71 Prema tome, potvrda o nasljeđivanju poput one o kojoj je riječ u glavnom postupku ispunjava uvjete iz članka 3. stavka 1. točke (i) Uredbe br. 650/2012. Ona je stoga vjerodostojna isprava, čija se preslika može izdati zajedno s obrascem iz članka 59. stavka 1. drugog podstavka te uredbe, koji odgovara onom koji se nalazi u Prilogu 2. Provedbenoj uredbi br. 1329/2014.
- 72 S obzirom na prethodna razmatranja, na peto pitanje valja odgovoriti da članak 3. stavak 1. točku (i) Uredbe br. 650/2012 treba tumačiti na način da je potvrda o nasljeđivanju poput one u glavnom postupku, koju je sastavio javni bilježnik na zahtjev koji je nesporan među svim strankama u postupku potvrđivanja, „javna isprava” u smislu te odredbe, uz koju se može izdati obrazac iz članka 59. stavka 1. drugog podstavka te uredbe, koji odgovara onom koji se nalazi u Prilogu 2. Provedbenoj uredbi br. 1329/2014.

Troškovi

- 73 Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka. Troškovi podnošenja očitovanja Sudu, koji nisu troškovi spomenutih stranaka, ne nadoknađuju se.

Slijedom navedenog, Sud (prvo vijeće) odlučuje:

1. Članak 3. stavak 2. drugi podstavak Uredbe (EU) br. 650/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 4. srpnja 2012. o nadležnosti, mjerodavnom pravu, priznavanju i izvršavanju odluka i prihvaćanju i izvršavanju javnih isprava u nasljednim stvarima i o uspostavi Europske potvrde o nasljeđivanju treba tumačiti na način da izostanak obavijesti države članice o tome da javni bilježnici izvršavaju sudske funkcije, predviđene tom odredbom, nije odlučujući za kvalifikaciju tih javnih bilježnika kao „suda”.

Članak 3. stavak 2. prvi podstavak Uredbe br. 650/2012 treba tumačiti na način da javni bilježnik koji sastavlja akt u skladu sa zahtjevom koji je nesporan među svim strankama u postupku potvrđivanja poput onoga u glavnom postupku nije „sud” u smislu te odredbe i, slijedom navedenog, da članak 3. stavak 1. točku (g) te uredbe treba tumačiti na način da takav akt nije „odluka” u smislu te odredbe.

2. Članak 3. stavak 1. točku (i) Uredbe br. 650/2012 treba tumačiti na način da je potvrda o nasljeđivanju poput one u glavnom postupku, koju je sastavio javni bilježnik na zahtjev koji je nesporan među svim strankama u postupku potvrđivanja, „javna isprava” u smislu te odredbe, uz koju se može izdati obrazac iz članka 59. stavka 1. drugog podstavka te uredbe, koji odgovara onom koji se nalazi u Prilogu 2. Provedbenoj uredbi br. 1329/2014 od 9. prosinca 2014. o uspostavi obrazaca iz Uredbe br. 650/2012.

Potpisi